

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO

KLASA IV SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Podstawa prawna: Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym (Dz.U. z 2026 r. poz. 378), zmienione rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 8 lipca 2026 r. (Dz.U. z 2026 r. poz. 958).

Zakres: wymagania opracowano na podstawie celów kształcenia - wymagań ogólnych oraz treści nauczania - wymagań szczegółowych dla języka polskiego w klasach IV-VI, z uwzględnieniem ogólnych celów kształcenia i wychowania, kompetencji językowych, kompetencji przekrojowych i sprawczości.

Zasada opracowania: podstawa programowa formułuje wymagania szczegółowe łącznie dla klas IV-VI; poniższe wymagania stanowią ich operacjonalizację na pierwszy rok II etapu edukacyjnego, bez wprowadzania treści spoza podstawy programowej.

Skala ocen: 1 - niedostateczny, 2 - dopuszczający, 3 - dostateczny, 4 - dobry, 5 - bardzo dobry, 6 - celujący.

OCENA	WYMAGANIA
2 - dopuszczający	Uczeń osiąga podstawowe efekty kształcenia w zakresie treści realizowanych w klasie IV. W zakresie komunikacji: tworzy proste, zrozumiałe wypowiedzi ustne i pisemne, wyraża podstawową intencję, słucha rozmówcy, rozpoznaje nadawcę i odbiorcę, stosuje podstawowe zasady grzeczności językowej, przedstawia się oraz mówi o swoich doświadczeniach i zainteresowaniach; rozpoznaje podstawowe komunikaty niewerbalne. W zakresie odbioru tekstów kultury: wskazuje bohaterów, narratora, podstawowe wydarzenia i elementy świata przedstawionego; rozpoznaje fikcję oraz elementy realistyczne i fantastyczne; rozpoznaje omawiane baśnie, legendy, mity, opowiadania i inne poznawane formy; wskazuje omawiane środki językowe i zabiegi artystyczne, takie jak epitet, porównanie, powtórzenie, wyraz dźwiękonaśladowczy lub rymy; przedstawia pierwsze wrażenia związane z tekstem. W zakresie rozumienia i analizowania tekstów nieliterackich: odczytuje podstawowe informacje w omawianych tekstach nieliterackich, w tym użytkowych, popularnonaukowych i medialnych, wyszukuje wskazane informacje oraz odróżnia informacje o faktach od opinii. W zakresie świadomości języka: rozpoznaje w zakresie realizowanym na zajęciach rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki oraz inne poznane części mowy, stosuje podstawowe formy wyrazów odmienne, rozpoznaje podmiot i orzeczenie oraz podstawowe typy wypowiedzi; wyjaśnia znaczenie znanych wyrazów w kontekście i stosuje poznane zasady pisowni oraz podstawowe znaki interpunkcyjne. W zakresie tworzenia wypowiedzi: sporządza krótką notatkę, pytania do tekstu i prosty plan odtworczy; tworzy krótkie opisy, wypowiedzi relacjonujące i narracyjne oraz wypowiedzi użytkowe realizowane na zajęciach; wyraża własną opinię i podaje jej proste uzasadnienie. W zakresie elementów edukacji medialnej: wyszukuje podstawowe informacje w dostępnych źródłach, odróżnia informacje o faktach od opinii oraz rozpoznaje podstawowe zagrożenia wynikające z korzystania z Internetu. W zakresie autorefleksji i tworzenia tożsamości: nazywa podstawowe emocje własne i innych, wskazuje wartości obecne w omawianych tekstach, określa swoje role w rodzinie i społeczności szkolnej oraz krótko omawia własne zaangażowanie w proces uczenia się. W zakresie praktyk lekturowych: wybiera tekst zgodnie z zainteresowaniami, dzieli się pierwszymi wrażeniami z lektury i podejmuje zaplanowane czytanie tekstów omawianych w klasie.
3 - dostateczny	Uczeń poprawnie wykorzystuje wiadomości i umiejętności w typowych sytuacjach związanych z treściami realizowanymi w klasie IV. W zakresie komunikacji: formułuje zrozumiałe wypowiedzi zgodne z intencją, dostosowuje sposób wypowiadania się do podstawowych sytuacji i odbiorców, uważnie słucha, wyraża potrzeby, emocje i uczucia w sposób adekwatny do sytuacji, stosuje grzeczność językową oraz wyraża i uzasadnia własne stanowisko. W zakresie odbioru tekstów kultury: opisuje świat przedstawiony, porządkuje wydarzenia, określa tematykę tekstu, rozpoznaje perspektywę i intencję nadawcy, odróżnia tekst realistyczny od fantastycznego, rozpoznaje omawiane gatunki i wyjaśnia podstawowe znaczenie zastosowanych środków językowych; porównuje zachowania bohaterów i uzasadnia swoją ocenę, odwołując się do treści tekstu. W zakresie rozumienia i analizowania tekstów nieliterackich: rozumie tematykę omawianych tekstów nieliterackich, wyszukuje i porządkuje zawarte w nich informacje, odróżnia informacje o faktach od opinii oraz wykorzystuje je w prostych wypowiedziach. W zakresie świadomości języka: rozpoznaje omawiane odmienne i nieodmienne części mowy, określa poznane kategorie gramatyczne, stosuje właściwe formy wyrazów, rozpoznaje podstawowe

OCENA	WYMAGANIA
	części zdania i zależności między wyrazami, buduje zdania poprawne pod względem logicznym i gramatycznym; rozpoznaje synonimy, antonimy i związki frazeologiczne oraz odróżnia znaczenie dosłowne od przenośnego; stosuje poznane zasady ortograficzne i interpunkcyjne. W zakresie tworzenia wypowiedzi: selekcjonuje najważniejsze informacje i sporządza notatkę, tworzy plan tekstu, opisuje przedmiot, krajobraz, sytuację i przeżycia, tworzy wypowiedzi narracyjne, użytkowe i relacjonujące oraz formułuje opinię popartą argumentem; stosuje wstęp, rozwinięcie, zakończenie i akapity stosownie do rodzaju wypowiedzi. W zakresie elementów edukacji medialnej: wyszukuje informacje w różnych źródłach, odróżnia fakty od opinii, wskazuje przykłady oddziaływania reklamy i innych przekazów na odbiorcę oraz opisuje wybrane zagrożenia wynikające z korzystania z Internetu. W zakresie autorefleksji i tworzenia tożsamości: opisuje ważne dla siebie wartości, rozpoznaje i nazywa emocje, określa swoje role w różnych wspólnotach oraz omawia własne zaangażowanie w uczenie się. W zakresie praktyk lekturowych: wybiera tekst zgodnie z preferencjami i zainteresowaniami, uzasadnia wybór, planuje czytanie i wypowiada się na temat przeczytanych tekstów, odnosząc się do ich treści.
4 - dobry	Uczeń świadomie stosuje zdobyte wiadomości i umiejętności w zróżnicowanych sytuacjach komunikacyjnych, językowych i interpretacyjnych. W zakresie komunikacji: tworzy spójne wypowiedzi ustne i pisemne, dostosowuje je do sytuacji, odbiorcy i intencji, uważnie słucha rozmówców, właściwie odczytuje komunikaty niewerbalne, jasno wyraża emocje, potrzeby i stanowisko oraz uzasadnia swoje zdanie. W zakresie odbioru tekstów kultury: analizuje elementy świata przedstawionego, określa tematykę i problematykę wypowiedzi, porównuje perspektywy i intencje nadawców, wyjaśnia, w jaki sposób określone zabiegi wywołują reakcję odbiorcy, porównuje i ocenia postępowanie bohaterów oraz uzasadnia propozycję odczytania omawianego tekstu kultury; rozpoznaje omawiane środki językowe i artystyczne oraz określa ich wpływ na wyobraźnię, emocje i zmysły odbiorcy. W zakresie rozumienia i analizowania tekstów nieliterackich: analizuje omawiane teksty nieliterackie, porównuje zawarte w nich informacje, rozpoznaje intencję nadawcy oraz wyjaśnia, w jaki sposób sposób przekazu może oddziaływać na odbiorcę. W zakresie świadomości języka: analizuje funkcje poznanych części mowy i części zdania, bada zależności między wyrazami, poprawnie stosuje formy gramatyczne, wyjaśnia znaczenie wyrazów w kontekście z wykorzystaniem słowników i innych źródeł oraz świadomie wzbogaca wypowiedź wyrazami bliskoznacznymi, przeciwstawnymi i związkami frazeologicznymi; poprawnie wykorzystuje poznane reguły ortograficzne i interpunkcyjne. W zakresie tworzenia wypowiedzi: syntetyzuje najważniejsze informacje w notatkach, przekształca cudzy tekst przez formułowanie pytań i tworzenie planu, komponuje spójne wypowiedzi użytkowe, opisowe, relacjonujące, narracyjne i argumentacyjne, właściwie wykorzystując kompozycję oraz układ graficzny. W zakresie elementów edukacji medialnej: celowo korzysta z różnych źródeł w celu poszerzania wiedzy, odróżnia fakty od opinii, analizuje wpływ przekazów i reklam na zachowania oraz stosuje zasady higieny cyfrowej. W zakresie autorefleksji i tworzenia tożsamości: opisuje istotne dla siebie wartości, omawia doświadczenia wspólnotowe, określa role odgrywane w różnych wspólnotach, rozpoznaje emocje własne i innych oraz ocenia własne zaangażowanie w proces uczenia się. Podejmuje działania twórcze realizowane na zajęciach, prezentuje efekty własnej pracy i ocenia swoje zaangażowanie. W zakresie praktyk lekturowych: uzasadnia wybór tekstu, planuje proces czytania, dzieli się wrażeniami z lektury i odnosi treść utworów do wartości oraz doświadczeń wspólnotowych.
5 - bardzo dobry	Uczeń sprawnie łączy, analizuje i wykorzystuje wiadomości oraz umiejętności wynikające z realizowanego w klasie IV zakresu podstawy programowej. W zakresie komunikacji: świadomie dobiera sposób wypowiedzi do intencji, odbiorcy i sytuacji, buduje wypowiedzi skuteczne, etyczne i sprzyjające dobrym relacjom, uważnie odnosi się do wypowiedzi innych oraz formułuje stanowisko i przekonująco je uzasadnia. W zakresie odbioru tekstów kultury: przedstawia uzasadnione propozycje odczytania utworów literackich i innych tekstów kultury, porównuje perspektywy oraz intencje nadawców, analizuje problematykę tekstu, wyjaśnia zależności między środkami językowymi i artystycznymi a ich oddziaływaniem na odbiorcę, trafnie ocenia postępowanie bohaterów i odnosi je do własnych doświadczeń oraz wartości; interpretuje głosowo wybrane teksty. W zakresie rozumienia i analizowania tekstów nieliterackich: analizuje i zestawia informacje pochodzące z różnych tekstów nieliterackich, rozróżnia fakty i opinie, porównuje perspektywy oraz

OCENA	WYMAGANIA
	intencje nadawców i wykorzystuje informacje do uzasadniania własnego stanowiska. W zakresie świadomości języka: trafnie rozpoznaje i funkcjonalnie stosuje poznane części mowy, kategorie gramatyczne, części zdania i typy wypowiedzi; analizuje nacechowanie emocjonalne i stylistyczne wyrazów i związków wyrazowych; świadomie wykorzystuje synonimy, antonimy, związki frazeologiczne oraz znaczenia dosłowne i przenośne; stosuje poznane reguły ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonych tekstach. W zakresie tworzenia wypowiedzi: selekcjonuje i syntetyzuje informacje z różnych źródeł, tworzy uporządkowane notatki, różnorodne wypowiedzi użytkowe, relacjonujące, opisowe, narracyjne i argumentacyjne, rozwija wypowiedzi twórcze oraz świadomie stosuje właściwą kompozycję; formułuje opinię, dobiera argumenty i uzasadnia swoje stanowisko. W zakresie elementów edukacji medialnej: aktywnie pozyskuje informacje z różnorodnych źródeł, wykorzystuje je do rozwijania wiedzy i zainteresowań, analizuje wpływ przekazów medialnych na decyzje odbiorców oraz wyjaśnia zagrożenia związane z korzystaniem z Internetu, w tym konsekwencje przeładowania informacyjnego. W zakresie autorefleksji i tworzenia tożsamości: wyjaśnia znaczenie wartości i doświadczeń wspólnotowych, świadomie określa własne role, rozpoznaje emocje własne i innych oraz rzeczowo ocenia własne zaangażowanie w proces uczenia się. Samodzielnie podejmuje działania twórcze, prezentuje ich efekty oraz wykorzystuje autorefleksję do oceny własnego zaangażowania w uczenie się. W zakresie praktyk lekturowych: świadomie planuje czytanie, uzasadnia swoje wybory lekturowe i formułuje pogłębione wypowiedzi o przeczytanych tekstach, odnosząc ich treść do własnych doświadczeń oraz omawianych wartości.
6 - celujący	Uczeń w pełnym i spójnym zakresie wykorzystuje wiedzę i umiejętności przewidziane w realizowanym w klasie IV zakresie podstawy programowej, łącząc rozumienie tekstu, analizę, interpretację, ocenę i samodzielne tworzenie wypowiedzi. W zakresie komunikacji: świadomie i trafnie kształtuje wypowiedź odpowiednio do intencji, sytuacji i odbiorcy, skutecznie wyraża myśli, potrzeby, emocje i stanowisko, rzeczowo je uzasadnia, uważnie słucha oraz stosuje zasady grzeczności językowej w różnych sytuacjach. W zakresie odbioru tekstów kultury: samodzielnie formułuje i uzasadnia propozycję odczytania tekstu literackiego lub tekstu należącego do innej sztuki, analizuje tematykę, problematykę, perspektywę i intencję nadawcy, porównuje różne sposoby wyrażania postaw, emocji i myśli, analizuje funkcje środków językowych oraz zabiegów artystycznych i ocenia ich oddziaływanie na odbiorcę; formułuje uzasadnione oceny bohaterów oraz interpretuje głosowo tekst zgodnie z jego znaczeniem. W zakresie rozumienia i analizowania tekstów nieliterackich: samodzielnie analizuje i porównuje teksty nieliterackie należące do różnych typów wskazanych w podstawie programowej, syntetyzuje informacje z różnych źródeł, rozpoznaje intencje nadawców i formułuje uzasadnione wnioski. W zakresie świadomości języka: świadomie wykorzystuje wiedzę o częściach mowy, kategoriach gramatycznych, składni, leksyce, znaczeniu wyrazów, ortografii i interpunkcji do budowania precyzyjnych, logicznych i poprawnych wypowiedzi; analizuje zależności między formą językową a jej znaczeniem oraz funkcją komunikacyjną. W zakresie tworzenia wypowiedzi: samodzielnie dobiera i syntetyzuje najważniejsze informacje, tworzy uporządkowane notatki oraz rozbudowane, spójne wypowiedzi użytkowe, relacjonujące, opisowe, argumentacyjne i twórcze; świadomie planuje ich kompozycję, wykorzystuje akapity, wstęp, rozwinięcie i zakończenie oraz dobiera formę i układ graficzny do celu wypowiedzi; tworzy wypowiedzi o charakterze twórczym z wykorzystaniem poznanych form literackich oraz przygotowuje prezentację multimedialną zgodną z wymaganiami podstawy. W zakresie elementów edukacji medialnej: celowo wyszukuje i zestawia informacje pochodzące z różnych źródeł, odróżnia fakty od opinii, analizuje mechanizmy oddziaływania przekazów i reklam, świadomie stosuje zasady higieny cyfrowej oraz wykorzystuje media do poszerzania wiedzy i rozwijania zainteresowań. W zakresie autorefleksji i tworzenia tożsamości: formułuje przemyślane stanowisko wobec wartości, analizuje doświadczenia wspólnotowe oraz role pełnione w rodzinie, szkole i innych wspólnotach, rozpoznaje i nazywa emocje własne i innych oraz dokonuje rzeczowej oceny własnego zaangażowania w proces uczenia się. Świadomie wykorzystuje działania twórcze do prezentowania własnej wiedzy i umiejętności oraz aktywnego, odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym w zakresie realizowanych doświadczeń edukacyjnych. W zakresie praktyk lekturowych: samodzielnie wybiera teksty zgodnie z preferencjami i zainteresowaniami, uzasadnia wybory, planuje proces czytania oraz dzieli się pogłębionymi wrażeniami i wnioskami z przeczytanych tekstów.

Uwagi dotyczące realizacji podstawy programowej

- W każdym roku szkolnym uczeń czyta nie mniej niż 4 dłuższe teksty literackie dla dzieci i młodzieży, wybrane zgodnie z zasadami określonymi w podstawie programowej.
- W klasach IV-VI uczeń raz w roku szkolnym uczestniczy w spektaklu teatralnym lub innym wydarzeniu kulturalnym, zgodnie z opisem doświadczeń edukacyjnych w podstawie programowej.
- Wymagania należy odnosić do treści rzeczywiście zrealizowanych w klasie IV, z zachowaniem stopniowego rozwijania kompetencji językowych oraz praktycznego charakteru kształcenia polonistycznego.

Źródła oficjalne

- Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r., Dz.U. z 2026 r. poz. 378 - Elektroniczny Dziennik Ustaw (ELI).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 8 lipca 2026 r. zmieniające powyższe rozporządzenie, Dz.U. z 2026 r. poz. 958 - Elektroniczny Dziennik Ustaw (ELI). Nowelizacja nie zmienia części podstawy programowej dotyczącej języka polskiego.
- Ministerstwo Edukacji Narodowej, komunikat z 12 marca 2026 r. dotyczący nowych podstaw programowych i harmonogramu ich wdrażania.

Opracowanie według stanu prawnego na dzień 3 września 2026 r.; podstawa jest stosowana w klasie IV od roku szkolnego 2026/2027.